

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ЗВО «Подільський державний
університет»

Міністерства освіти і науки України

доктор економічних наук, професор

Володимир ІВАНИШИН

«28» червня 2023 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 1 розширеного засідання міжкафедрального наукового семінару із запрошенням вчених кафедр економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем; обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу; менеджменту, публічного управління та адміністрування; технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
від 28 червня 2023 року

1. ПРИСУТНІ: 24 науково-педагогічних працівників, а саме:

1. Бялковська Оксана Антонівна, д-р екон. наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності;
2. Ясінецька Ірина Анатоліївна, д-р екон. наук, професор, проректор з навчальної роботи;
3. Місюк Микола Васильович, д-р екон. наук, професор, директор ННІБФ;
4. Рудик Володимир Касянович, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем;
5. Чикуркова Алла Дмитрівна, д-р екон. наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування;
6. Цвігун Інна Анатоліївна, д-р екон. наук, професор, завідувачка кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу;
7. Волощук Катерина Богданівна, д-р екон. наук, професор;
8. Лаврук Віталій Валерійович, д-р екон. наук, професор;
9. Волощук Віталій Ростиславович, д-р екон. наук, доцент;
10. Коваль Нонна Василівна, канд. екон. наук, доцент;
11. Нісходовська Олена Юріївна, канд. екон. наук, доцент;
12. Гайбура Юлія Анатоліївна, канд. екон. наук, доцент;
13. Зеленський Андрій Вікторович, канд. екон. наук, доцент;
14. Гаврилук Вікторія Миколаївна, канд. екон. наук, доцент;
15. Фугело Павліна Миколаївна, канд. екон. наук, доцент;
16. Кучер Олег Володимирович, канд. екон. наук, доцент;
17. Покотильська Наталія Володимирівна, канд. екон. наук, доцент;
18. Добровольська Елла Володимирівна, канд. екон. наук, доцент;
19. Чорнобай Лариса Михайлівна, канд. екон. наук, доцент;

20. Балла Інна Володимирівна, канд. екон. наук;
21. Борковська Валентина Вікторівна, канд. екон. наук, доцент;
22. Бурлаков Олександр Сергійович, канд. екон. наук, доцент;
23. Савіцька Світлана Іванівна, канд. екон. наук, доцент;
24. Стендер Світлана Василівна, канд. екон. наук, доцент.

На між кафедральний семінар запрошені:

1. Євстафієва Юлія Миколаївна, канд. с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва;
2. Дзекар Людмила Георгіївна, заступник головного бухгалтера з ПФР.

З присутніх – 9 докторів економічних наук та 16 – кандидатів наук.

Голова засідання – д-р екон. наук, професор, проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності Бялковська О.А.

2.СЛУХАЛИ: Доповідь докторанта кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Заходим Марину Володимирівну за матеріалами дисертації: «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки», представленій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Науковий консультант доктор економічних наук, професор Місюк М.В.

Тему дисертації затверджено «27» серпня 2021р. на засіданні вченої ради Подільського державного аграрно-технічного університету (нині ЗВО «ПДУ»), протокол № 11, та уточнена «28» жовтня 2022р. на засіданні вченої ради ЗВО «Подільський державний університет», протокол № 8.

Робота виконана на кафедрі економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЗВО «Подільський державний університет».

По доповіді було задано 24 запитання, на які доповідачка дала правильні, логічні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

- проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності, д-р екон. наук Бялковська Оксана Антонівна (2 питання);
- зав. кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу, д-р екон. наук Цвігун Інна Анатоліївна (3 питання);
- доцент економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, канд. екон. наук Коваль Нона Василівна (2 питання);
- доцент кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу, канд. екон. наук Бурлаков Олександр Сергійович (2 питання);
- доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, канд. екон. наук Зеленський Андрій Вікторович (1 питання);

- керівник навчально-методичного відділу забезпечення якості вищої освіти, д-р екон. наук Волощук Віталій Ростиславович (2 питання);
- доцент кафедри обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу, канд. екон. наук Стендер Світлана Василівна (1 питання);
- доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, канд. екон. наук Гаврилук Вікторія Миколаївна (2 питання);
- професор кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, д-р екон. наук Волощук Катерина Богданівна (2 питання);
- доцент менеджменту, публічного управління та адміністрування, канд. екон. наук Кучер Олег Володимирович (1 питання);
- доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, канд. екон. наук Гайбура Юлія Анатоліївна (3 питання);
- професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, д-р екон. наук Лаврук Віталій Валерійович (3 питання);
- доцент економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, канд. екон. наук Нісходовська Олена Юріївна (1 питання).

3. ВИСТУПИ ПРИСУТНІХ.

З оцінкою дисертації Заходим М.В. виступили рецензенти:

- завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем, д-р екон. наук Рудик Володимир Касянович;
- завідувачка кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування, д-р екон. наук Чикуркова Алла Дмитрівна;
- завідувачка кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, д-р екон. наук Корженівська Наталія Леонідівна (рецензію зачитала головуюча д-р екон. наук, професор Бялковська Оксана Антонівна),

які зазначили позитивні сторони дослідження та наукову цінність теоретичних і методологічних розробок:

1. Обґрунтований науково-методологічний підхід до системного забезпечення інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання галузі тваринництва, що ґрунтується на методах економетричного моделювання, враховує складну ієрархічну будову галузі та передбачає побудову й подальшу імплементацію сценарних прогнозів ефектів від впровадження запропонованих рішень; Дана підтримка дозволяє ідентифікувати ключові пріоритети державної підтримки галузі тваринництва та ефективно адаптуватися до змін у зовнішньому оточенні та внутрішньому середовищі.

2. Запропонований концепт імплементації геоінформаційних систем і технологій у процес забезпечення розвитку галузі тваринництва та ринків відповідної продукції, що враховує інформаційні потреби всіх груп потенційних користувачів та має на меті забезпечення продовольчої безпеки країни шляхом інформаційного супроводження процесів моніторингу стану та трендів виробництва, збуту і споживання продукції тваринництва, а також

побудови моделей підтримки прийняття управлінських рішень у розрізі учасників ланцюга створення доданої вартості продукції тваринництва й органів державної та місцевої влади.

3. Розроблені науково-методологічні засади формування механізму інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва, зокрема сформовано концептуальні положення системної взаємодії агентів ринку продукції тваринництва з акцентом на застосування діджитал-технологій та сталі підходи ведення бізнесу в рамках Європейського зеленого курсу, обґрунтовано та конкретизовано механізм партнерської співпраці (у т.ч. на засадах вертикальної інтеграції та кооперації) з формалізацією ефектів для стейкхолдерів та ін. Запропоновані ініціативи підкріплено методологічним обґрунтуванням інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання й формування локальних ринків продукції тваринництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки держави.

4. Удосконалено формалізацію тенденцій розвитку основних показників, що є індикаторами розвитку продукції тваринництва (зокрема, цін, обсягів виробництва, імпорту та внутрішнього споживання сільськогосподарської сировини та продуктів їх переробки, а також поголів'я та продуктивності сільськогосподарських тварин) та виявлено ключові тенденції й фактори, що впливають на них.

5. Набули подальшого розвитку аналітичні висновки та методичні рекомендації щодо встановлення сучасного стану, рівня та особливостей розвитку продукції тваринництва з врахуванням критеріїв формування потенціалу продовольчої безпеки, зокрема фізичної та економічної доступності, достатності та якості продукції, що дозволяє виявляти вузькі місця в регулюванні даного ринку і дає основу для прогнозування пріоритетних напрямів його розвитку.

6. Представлено авторське визначення продовольчої безпеки, яке слід розуміти стан економіки, який гарантуватиме фізичну, економічну та соціальну доступність, безпечність та якість продуктів харчування, стабільність продовольчого забезпечення населення на раціональному рівні за нормальних умов, і в разі надзвичайних ситуацій – на мінімальному, та забезпечить продовольчий суверенітет.

Отже, зміст дисертаційної роботи засвідчує, що окресленої мети досягнуто, поставлені завдання вирішено, висновки достатньо аргументовані. Дисертантом виконано теоретично і практично цінну роботу.

Також було вказано на дискусійний характер окремих тез та правила оформлення дисертації:

1. Назву 1 розділу доцільно сформулювати відповідно до теми дисертації, а саме «Теоретичні основи формування механізмів інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва у забезпеченні продовольчої безпеки». З Розділ 3 «Дослідження стану функціонування ринку продукції тваринництва в контексті забезпечення продовольчої безпеки», оскільки оцінка і аналіз це інструменти, які застосовуються науковцем. П.п. 3.2 запропоновано доповнити «Критерії і показники оцінювання потенціалу ринку продукції тваринництва», оскільки в самому розділі про це йдеться мова. Також п.п. 3.4 доцільно

перенести у 5 розділ і назвати його «Формування інноваційно-інвестиційного механізму забезпечення розвитку ринку продукції тваринництва», оскільки це і є науковою новизною роботи. Також слід зазначити, що в назві 5 розділу слід доповнити «...з позиції забезпечення продовольчої безпеки»

2. Необхідно уточнити новизну роботи, вказати п.п. роботи, де вона висвітлена, сформулювати правильно предмет дослідження (сукупність теоретико-методичних і науково-прикладних аспектів, а не механізми) (с. 7).

3. Конкретизувати доробок автора у др. арк у колективних працях і односібних виданнях. В кінці висновків до розділів вказати в яких публікаціях автора висвітлені результати даного розділу.

4. Рис. 1.1 доцільно назвати «Складові механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва і до його структури включити окрім організаційної і економічної складових ще й інноваційну».

5. Доопрацювати список використаних джерел, особливо що стосується законодавчих актів і внести зміни у роботу.

6. Результати проведених прогнозів і розроблених моделей доцільно прив'язати до тих стратегічних планів розвитку регіонів і громад, в яких є потреба застосування механізму інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва ,

7. Висновки до розділів скоротити до 3-5, загальні висновки доцільно конкретизувати до поставлених завдань у роботі.

8. Уточнити наповненість розділів роботи і вирівняти їх за розміром. Окремі великі таблиці перенести у додатки (табл. 2.3, 3.24, 3.29 тощо)

Наведені дискусійні моменти не заперечують загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

З оцінкою дисертаційної роботи також виступили присутні міжкафедрального наукового семінару, а саме:

Доцент, канд. екон. наук Гайбура Юлія Анатоліївна.

Дослідження виконане Заходим М.В. охоплює широке коло питань, пов'язаних з однією з найпотужніших галузей аграрної сфери – тваринництвом. Проблема, яку досліджує автор, на сьогодні є досить актуальною і знаходиться у площині розвитку ринку продукції тваринництва в контексті забезпечення продовольчої безпеки.

Слід відмітити, що Марина Володимирівна має власне бачення досліджуваних в роботі питань, обґрунтовує та відстоює наукові позиції, сформульовані у дисертації, що свідчить про її рівень, як сформованого кваліфікаційного науковця.

У цілому дисертація Заходим М.В. виконана на актуальну тему, відповідає пунктам 9, 11, 12 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів», а тому її можна рекомендувати до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Доцент, канд. екон. наук Бурлаков Олександр Сергійович.

Безумовно тема дисертаційного дослідження актуальна, тому що ринок продукції тваринництва є одним з основних елементів продовольчого ринку країни, розвиток якого має велике значення для зростання національної економіки, а також забезпечення населення продуктами харчування.

Безперечно заслуговують на увагу одержані результати наукової новизни, зокрема цифровізації бізнес-процесів виробників продукції тваринництва та використання геоінформаційних систем та технологій, які дадуть змогу збирати, фіксувати, обробляти, передавати геопросторові дані, а також підтримувати прийняття управлінських рішень. Тому вважаю, що дисертаційне дослідження виконане на високому науковому рівні, відповідає науковим вимогам і може бути представлена до захисту на спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Професор, д-р. екон. наук Лаврук Віталій Валерійович.

Розвиток ринку продукції тваринництва та питання забезпечення населення продуктами харчування тваринного походження були і залишаються актуальними проблемами для кожної держави. Даний ринок як і всякий інший формує зв'язки між виробниками продукції та їх споживачами на основі попиту, пропозиції та механізмів ринкової конкуренції. Через військові дії втрачено близько 15-20% поголів'я великої рогатої худоби, свиней і птиці. У цій ситуації господарства, які борються за своє існування, змушені переорієнтовуватися, шукати альтернативні шляхи та відновлювати галузь. Тому тема дисертаційного дослідження безумовно актуальна.

Дисертантом використано значний масив інформаційних джерел та практичного досвіду, що знайшло своє відображення у доповіді, відповідях на запитання та побажання рецензентів, висновків і пропозицій.

Вважаю, що дисертаційна робота Заходим М.В. відповідає вимогам пунктів 9, 10, 12 «Порядку присудження наукових ступенів» і рекомендую до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Доцент, канд. екон. наук Зеленський Андрій Вікторович.

Тваринництво – одна із стратегічних галузей сільського господарства, розвиток якої значною мірою визначає продовольчу безпеку держави і якість харчування населення, а отже, і здоров'я нації. Ринок продукції тваринництва повинен забезпечити гарантований доступ населення до даного виду продовольства в необхідній кількості, якості та асортименті. Дисертаційна робота виконана на актуальну тему, досить вдало побудована її структура, яка дозволила розкрити зміст та перспективні напрямки дослідження. Заслуговує на увагу концептуальні положення системної взаємодії агентів ринку продукції тваринництва з акцентом на застосування діджитал-технологій та сталі підходи ведення бізнесу в рамках Європейського зеленого курсу, обґрунтовано та конкретизовано механізм партнерської співпраці на засадах вертикальної інтеграції та кооперації тощо. Вважаю, що дисертаційну роботу Заходим Марини Володимирівни можна рекомендувати до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Д-р екон. наук, професор Волощук К.Б.

Забезпечення продовольчої безпеки є одним з найважливіших аспектів гарантування глобальної та національної безпеки, оскільки споживання продуктів харчування є базовою в загальному ряду людських потреб та лежить

в основі формування високого рівня якості життя населення. Тому тема дослідження безперечно актуальна, особливо в умовах воєнного стану. Мета, завдання та об'єкт дослідження чітко окреслені і логічно побудовані, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання. І ті елементи наукової новизни, що представила дисертантка, заслуговують на увагу, зокрема і науково-методологічні засади інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва, що акцентують увагу на системній взаємодії агентів ринку продукції тваринництва та підходи ведення бізнесу в рамках Європейського зеленого курсу, обґрунтовано і конкретизовано механізм партнерської співпраці, у т.ч. на засадах вертикальної інтеграції та кооперації; і обґрунтовано пріоритети сталого розвитку ринку продукції тваринництва, зокрема участь ринкових агентів – це і виробники, і переробники, споживачі продукції тваринництва, держава у багатофункціональній програмі дій в рамках Green Deal, також звернено увагу на мотивацію соціальної відповідальності ведення бізнесу, його екологічної орієнтованості, інноватизації бізнес-процесів. Поряд з цим є деякі зауваження, зокрема уточнення у пункті наукової новизни «удосконалено» та «набули подальшого розвитку», які я відзначила у роздатковому матеріалі; в таблиці слайду 18 варто додати такий показник як рівень інноваційного розвитку; обсяги виробництва тваринницької продукції варто було б спрогнозувати до 2030 року (сайд 19, 20, 22, 23); Слайд 13 «Комплексний підхід до поняття продовольчої безпеки» включити інноваційну складову і підкорегувати назву рисунка. Але незважаючи на зауваження та дискусійні моменти, вважаю, що робота і її автор заслуговує на рекомендацію до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Канд. екон. наук, доцент Коваль Н.В.

Прослухавши доповідь дисертанта можна сказати, що дисертаційна робота є досить цікавою і актуальною, оскільки забезпечення продовольчої безпеки є одним із стратегічних завдань будь-якої держави. Заслуговують на увагу і пропозиції автора щодо інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва. Вважаю, що запропоновані пропозиції сприятимуть інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в контексті забезпечення продовольчої безпеки. Пропоную рекомендувати роботу до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Д-р екон. наук, професор Бялковська О.А.

На сьогодні в умовах російського вторгнення пошук шляхів забезпечення продовольчої безпеки держави в короткостроковій перспективі є надзвичайно актуальним питанням. На сьогодні необхідним є розроблення та обґрунтування напрямів забезпечення необхідної кількості продовольства, зокрема і продукції тваринництва, за рахунок власного виробництва і при необхідності – за рахунок імпорту; забезпечення таких соціально-економічних відносин, які б гарантували доступ до продуктів харчування всьому без винятку населенню країни. З доповіді та відповідей дисертанта можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження є досить актуальним і цікавим, має практичну та наукову цінність. І не зважаючи на дискусійні моменти, пропоную

рекомендувати роботу до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Зважаючи на висловлене, можна зробити висновок про те, що обговорювана дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація на тему: «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки» підготовлена за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством (Перелік наукових спеціальностей, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14 вересня 2011 року № 1057), та вимогам, які ставляться до робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук, п. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197 і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Загальна характеристика дисертації – позитивна.

З характеристикою наукової зрілості здобувача виступив науковий консультант д-р екон. наук, професор, заслужений економіст України Місюк Микола Васильович, який відзначив, що за науковим рівнем, глибиною розробки проблеми, її практичним значенням, дисертаційна робота Заходим М.В. відповідає вимогам МОН України, рекомендується до подальшого проходження захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь Заходим Марини Володимирівни, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на засідання міжкафедрального наукового семінару кафедр економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем; обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу; менеджменту, публічного управління та адміністрування; технології виробництва і переробки продукції тваринництва Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», прийнято наступні висновки щодо дисертації «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки»:

ВИСНОВОК

розширеного засідання міжкафедрального наукового семінару про наукову та практичну цінність дисертації «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки» здобувача наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним Заходим Марини Володимирівни

4.1. Актуальність теми дисертації. Тенденції, стан розвитку ринку продукції тваринництва та питання забезпечення населення продуктами харчування тваринного походження були і залишаються актуальними проблемами майже для кожної держави. Ринок продукції тваринництва повинен забезпечити гарантований доступ населення до даного виду продовольства в необхідній кількості, якості та асортименті. Він, як і всякий інший ринок, формує зв'язки між виробниками продукції та її споживачами на основі попиту, пропозиції та механізмів ринкової конкуренції.

Проблема забезпечення продовольчої безпеки продуктами харчування тваринного походження має розглядатися в контексті розробки та імплементації продовольчої стратегії захисту національних інтересів, яка включає підтримку соціальної стабільності в суспільстві через забезпечення потреб населення в економічно доступних продуктах харчування тваринного походження; розвиток власного виробництва продукції тваринництва; створення резервів продовольства для стабільного забезпечення і зниження залежності від імпорتنих поставок продовольчих товарів і формування збалансованої структури експорту та імпорту.

Недостатнє дослідження концептуальних підходів до розвитку галузі тваринництва і просування її продукції на продовольчий ринок та забезпечення продовольчої безпеки, необхідність удосконалення організаційно-економічних зв'язків і відносин між структурами та елементами продовольчої сфери призвело до порушення відтворювального процесу, розірвання зв'язків і відносин між виробниками, переробними підприємствами і торгівлею продукцією тваринництва. Такий стан не дозволяє вивести галузь з кризи, підвищити конкурентоспроможність продукції і на цій основі оздоровити ринок продукції тваринництва та забезпечити продовольчу безпеку. Крім того, зростаюча глобалізація світових процесів, таких як зростання кількості населення, військові конфлікти, епідемії та пандемії, кліматичні зміни вимагають нових підходів до вирішення проблеми продовольчої безпеки.

4.2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах теми науково-дослідної роботи ННІБФ ЗВО «Подільський державний університет» «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0114U007032), де автором обґрунтовано етапи процесу моделювання тенденцій ринку продукції тваринництва і визначено перелік показників, які є індикаторами розвитку ринку аграрної продукції, а також системи екзогенних та ендогенних

змінних, що впливають на результативні показники; «Механізм інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в контексті забезпечення продовольчої безпеки» (номер державної реєстрації 0121U114079), в межах виконання якої автором розроблено науково-методологічні засади інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва, а саме методологічне обґрунтування інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання й формування локальних ринків продукції тваринництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки держави.

4.3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Основні положення, розрахунки, пропозиції, практичні рекомендації та висновки є результатом самостійного наукового дослідження автора. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційному дослідженні використані лише ті матеріали, які є результатом особистих досліджень здобувача. Внесок автора в наукові праці, опубліковані у співавторстві, наведено в списку опублікованих праць.

4.4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Положення та висновки, сформульовані в дисертаційній роботі, ґрунтуються на сучасних наукових концепціях і достовірних даних. Дисертаційна робота має достатній теоретичний, методологічний, прикладний і науково-методичний рівень, що підтверджується логічною побудовою наукового дослідження, застосуванням сучасних методів досліджень, опрацюванням значного обсягу наукової літератури за темою та використанням великого масиву статистичної інформації, нормативно-правових актів, що стосується досліджуваної проблеми. Це надає дисертації обґрунтованості, а висновкам – достовірності.

Основні положення, висновки і результати дослідження опубліковані автором у 45 наукових працях, у тому числі: 1 одноосібній монографії і 3 колективних монографіях; 16 статей у фахових виданнях України та у наукових періодичних виданнях інших держав або у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, з них – 2 статті у міжнародній наукометричній базі Scopus, 1 стаття – у міжнародній наукометричній базі Web of Science, 22 – в інших виданнях.

4.5. Ступінь новизни основних результатів дисертації. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад і науково-практичних положень механізмів інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва та розробка пріоритетів його розвитку у системі забезпечення продовольчої безпеки. Найбільш важливі результати дослідження та їх наукова новизна полягають в наступному:

вперше:

– розроблено методологічний підхід до забезпечення інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання галузі тваринництва, що ґрунтується на методах економетричного моделювання, враховує складну ієрархічну будову галузі та

передбачає побудову й подальшу валідацію сценарних прогнозів ефектів від впровадження кожного окремого агрополітичного рішення;

– запропоновано концепт імплементації геоінформаційних систем і технологій у процес забезпечення розвитку галузі тваринництва та ринків відповідної продукції, що враховує інформаційні потреби всіх груп потенційних користувачів та має на меті забезпечення продовольчої безпеки країни шляхом інформаційного супроводження процесів моніторингу стану та трендів виробництва, збуту і споживання продукції тваринництва, а також побудови моделей підтримки прийняття управлінських рішень у розрізі учасників ланцюга створення доданої вартості продукції тваринництва й органів державної та місцевої влади;

– розроблено науково-методологічні засади інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва, зокрема сформовано концептуальні положення системної взаємодії агентів ринку продукції тваринництва з акцентом на застосування діджитал-технологій та сталі підходи ведення бізнесу в рамках Європейського зеленого курсу, обґрунтовано та конкретизовано механізм партнерської співпраці (у т.ч. на засадах вертикальної інтеграції та кооперації) з формалізацією ефектів для стейкхолдерів та ін. Запропоновані ініціативи підкріплено методологічним обґрунтуванням інформаційної підтримки процесу прийняття управлінських рішень у сфері державного регулювання й формування локальних ринків продукції тваринництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки держави;

удосконалено:

– теоретичні основи механізму інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва, що слід розуміти як складне комплексне системно-структурне утворення цілеспрямоване на регулювання організаційних та економічних дій, що зумовлює синтез державного регулювання виробництва тваринницької продукції, інноваційних технологій та саморегулювання, за допомогою сукупності методів, важелів та інструментів впливу, що передбачає встановлення інтеграційних, партнерських зв'язків між структурними підсистемами та підтримку усіх учасників ринку з метою сприяння сталого розвитку, який слугуватиме досягненню бажаних економічних, соціальних, екологічних ефектів, зростанню ринку продукції тваринництва та забезпечення конкурентних переваг;

– методологічний підхід до дослідження механізму розвитку ринку продукції тваринництва, який на відмінну від інших традиційних підходів, базується на інтеграційному підході поєднання існуючих і охоплює аналіз усіх складових функціонування механізму розвитку ринку продукції тваринництва: становлення, сучасний стан, суперечності та взаємозв'язки, ґрунтується на аналізі суб'єктивних та об'єктивних показників, якісних і кількісних характеристик функціонування механізму. Крім того, такі особливості дають можливість оцінити рівень розвитку механізму функціонування ринку в часі та просторі, а також за трьома рівнями функціонування: макро-, мезо-, мікро-;

– методологічний підхід до моделювання тенденцій розвитку ринку продукції тваринництва, який враховує складність взаємозв'язків акторів

ринку, передбачає розробку системи взаємопов'язаних між собою економетричних рівнянь, а також включає етапи збору й обробки даних, прогнозування тенденцій розвитку та передачу отриманих результатів ключовим стейкхолдерам;

- формалізацію тенденцій розвитку основних показників, що є індикаторами розвитку ринку продукції тваринництва (зокрема, цін, обсягів виробництва, імпорту та внутрішнього споживання сільськогосподарської сировини та продуктів їх переробки, а також поголів'я та продуктивності сільськогосподарських тварин) та виявлено ключові тенденції й фактори, що впливають на них;

- методичний підхід до обґрунтування та моделювання напрямів розвитку локальних ринків продукції тваринництва, що ґрунтується на двофакторному розподілі критеріїв розвитку територіальної громади залежно від виду її пріоритетних запитів і потреб (зокрема, виділено базові потреби; потреби у забезпеченні безпеки й соціальної взаємодії; потреби у повазі та моральності), а також від типу бенефіціара сформованих ефектів (включають виробників продукції тваринництва і громаду у розрізі соціальної та екологічної складової);

набули подальшого розвитку:

- трактування змісту ринку продукції тваринництва, яке на відміну від існуючих тлумачень розглядає як процес взаємопов'язаного функціонування галузі тваринництва і структур агропродовольчого комплексу з метою виробництва конкурентоспроможної продукції тваринництва, доведення її до споживача, забезпечення раціонального споживання та формування державних продовольчих фондів;

- сутнісно-змістовне визначення продовольчої безпеки, яке слід розуміти стан економіки, який гарантуватиме фізичну, економічну та соціальну доступність, безпечність та якість продуктів харчування, стабільність продовольчого забезпечення населення на раціональному рівні за нормальних умов, і в разі надзвичайних ситуацій – на мінімальному, та забезпечить продовольчий суверенітет;

- аналітичні висновки та методичні рекомендації щодо встановлення сучасного стану, рівня та особливостей розвитку ринку продукції тваринництва з врахуванням критеріїв формування потенціалу продовольчої безпеки, зокрема фізичної та економічної доступності, достатності та якості продукції, що дозволяє виявляти вузькі місця в регулюванні даного ринку і дає основу для прогнозування пріоритетних напрямів його розвитку;

- систематизація пріоритетних типів інформаційних технологій у рамках діджиталізації бізнес-процесів виробників продукції тваринництва залежно від сфери застосування, основними з яких є такі: інформаційні системи визначення фактичних і потенційних потреб у ресурсах, підбору потенційних постачальників та організації операцій купівлі-продажу (сфера ресурсного забезпечення); технології моніторингу стану сільськогосподарських тварин, оптимізації раціону та ветеринарних заходів, прогнозування стану тварини, спалахів хвороб, продуктивності поголів'я (виробництво); онлайн платформи для продажу продукції тваринництва, сервіси електронного документообігу тощо (збут продукції);

– прогнозування розвитку галузі тваринництва, результати якого дають підстави зробити висновок про те, що негативні тенденції у галузях виробництва яловичини, телятини, свинини та молока зберуться та у деяких сферах посиляться, проте активізація державної підтримки виробників продукції тваринництва, зокрема, молока, є стимулюючим важелем збільшення поголів'я сільськогосподарських тварин та, відповідно, збільшення обсягів виробництва цього виду сільськогосподарської продукції;

– обґрунтування пріоритетів сталого розвитку ринку продукції тваринництва, в основу яких закладено адаптивні механізми інтеграції сталих засад розвитку тваринництва до загальної політики повоєнної відбудови і подальшого розвитку України крізь призму імплементації європейських принципів сталого розвитку, участі ринкових агентів (виробників, переробників, споживачів продукції тваринництва, держави тощо) у багатофункціональній програмі дій в рамках Green Deal, мотивації соціальної відповідальності ведення бізнесу, його екологічної орієнтованості, інноватизації бізнес-процесів. Окреслені пріоритети пришвидшать набуття Україною членства в ЄС і сприятимуть формуванню сталої моделі конкурентоспроможної економіки;

– стратегічні напрями державної підтримки галузі тваринництва, які гармонізують інституційну платформу функціонування ринку продукції тваринництва, передбачають заходи фінансової (дотації, відшкодування, кредитування) та організаційної (адміністративно-правове супроводження, налагодження системи послуг для ведення тваринництва, підтримка галузі кормовиробництва та ін.) підтримки, окреслюють компоненти системної підтримки через розробку і впровадження державних, регіональних та локальних стратегій розвитку, а також враховують програми за участі міжнародних донорів.

4.6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації.

Монографії та розділи в монографіях:

1. Павловська Л. Д., **Заходим М. В.** **Забезпечення конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств: монографія.** Житомир: Полісся, 2011. 228 с. *(Особистий внесок автора – 7,45 друк. арк.: розроблено методологічний підхід до оцінки та забезпечення конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств; проведено аналіз рівня організаційно-економічних умов здійснення конкурентних дій учасниками ринку молокопродукції та обґрунтовано напрями підвищення конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств).*

2. Ivanyshyn V., Misiuk M., **Zakhodym M.**, Hutsol T. Methodological aspects of the research formation and regional market development of animal production. *Scientific achievements in environmental and life science: scientific monograph.* Krakow, 2018. P. 30-41. *(Особистий внесок автора – 0,18 друк. арк.: обґрунтовано стратегічні напрями підвищення стійкості відтворювальних процесів і концепцію стійкого розвитку ринку м'ясо-молочної продукції).*

3. Місюк М., Сушарник Я., Тріпак М., **Заходим М.** Забезпечення конкурентоспроможного розвитку галузі свинарства: монографія / За заг. ред. М. Місюка. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, ТНЕУ, 2019. 178 с. (Особистий внесок автора – 0,44 друк. арк.: здійснено аналіз факторів впливу на конкурентоспроможність свинини).

4. Заходим М. В. Ринок продукції тваринництва і продовольча безпека: монографія. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. 375 с. (21,8 друк. арк.)

Статті у наукових фахових виданнях України та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних:

5. Strategic Plans of Management and Evaluation of the Mechanism of Quality of Territorial Management with Comparison of Audit of Efficiency Use of the Budget / Misiuk M., **Zakhodym M.**, Ievstafieva Y., Susharnyk Y., Misko A., Kafka S. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems presents peer-reviewed survey and original research articles*. 2020. Spec. Is. Vol. 12/07. P. 1707-1711. DOI: [10.5373/JARDCS/V12SP7/20202279](https://doi.org/10.5373/JARDCS/V12SP7/20202279) (Особистий внесок автора – 0,24 друк. арк.: обґрунтовано напрями розвитку локальних ринків продукції тваринництва, що ґрунтуються на розподілі критеріїв розвитку територіальної громади з врахуванням ефективності використання бюджету) (**Scopus**)

6. Analysis of the economic efficiency of growing pigs for meat and its improvement / Shahini E., Misiuk M., **Zakhodym M.**, Borkovska V., Koval N. *Scientific Horizons*. 2023. Vol. 26, № 6. P. 110-120. URL: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/handle/1234567> (Особистий внесок автора – 0,28 друк. арк.: обґрунтовано шляхи підвищення економічної ефективності вирощування свиней на м'ясо) (**Scopus**)

7. Misiuk M., **Zakhodym M.**, Borkovska V., Balla I. The Monitoring of the Livestock Product Market for the Formation of Food Security. *Economics. Ecology. Socium*. 2023. Vol 7. № 4. P. 72-82. URL: <https://ees-journal.com/index.php/journal/article/view/237> DOI: <https://doi.org/10.61954/2616-7107/2023.7.4-6> (Особистий внесок автора – 0,34 друк. арк.: розроблено математичну модель оцінки балансу виробництва та споживання продукції тваринництва) (**Web of Science**)

8. Misiuk M., **Zakhodym M.** Development of the milk market in the context of ensuring the country's food security. *Ekonomika APK*. 2021. Vol. 1. P. 34-43. DOI: [10.32317/2221-1055.202101034](https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101034) (Особистий внесок автора – 0,55 друк. арк.: проведений аналіз розвитку ринку молока в контексті забезпечення продовольчої безпеки)

9. Misiuk M., Zakhodym M. Digitization as a tool for revitalizing the livestock industry. *Ekonomika APK*. 2023. Vol. 30, № 4. P. 10-24. DOI: [10.32317/2221-1055.202304010](https://doi.org/10.32317/2221-1055.202304010) (Особистий внесок автора – 0,84 друк. арк.: узагальнено основні інструменти діджиталізації процесу ресурсного забезпечення виробників продукції тваринництва та систематизовано пріоритетні типи інформаційних технологій у рамках діджиталізації бізнес-процесів виробників даної продукції)

10. Заходим М. В. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможної продукції молокопереробних підприємств. *Економіка АПК*. 2011. № 4. С. 68-75. (0,78 друк. арк.)

11. Заходим М. В. Аналіз стану та особливості розвитку ресурсного потенціалу харчової промисловості. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2011. Вип. 19. С. 182-194. (0,61 друк. арк.)

12. Заходим М. В. Функціонування ринку молока та молочної продукції в Україні. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)* / за ред. М. Ф. Кропивка. Мелітополь: Люкс, 2012. № 2 (18), т. 1. С. 136-142. (0,46 друк. арк.)

13. Заходим М. В. Економічна ефективність виробництва молока. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2012. Вип. 20, т. 2. С. 147-150. (0,36 друк. арк.)

14. Заходим М. В. Тенденція виробництва молока в Україні. *Збірник наукових праць Полтавської державної аграрної академії*. Полтава: ПДАА. 2013. Спецвип. С. 120-126. (0,44 друк. арк.)

15. Місюк М. В., **Заходим М. В.** Становлення та розвиток регіонального ринку молока. *Вісник Одеського національного університету*. 2014. Т. 19, вип. 3/1. С. 199-204. Серія: Економіка. (Особистий внесок автора –0,41 друк. арк.: проаналізовано фактори впливу на формування та розвиток ринку молока)

16. Заходим М. В. Сучасний стан і тенденції розвитку молочного скотарства в Україні. *Інноваційна економіка: наук.-виробн. журн.* 2016. № 1-2 (61). С. 53-59. (0,48 друк. арк.)

17. Місюк М. В., **Заходим М. В.** Методологія дослідження формування та розвитку ринку продукції тваринництва. *Економіка. Управління. Інновації: електрон. наук. фах. вид.* Житомир, 2018. Вип. 2 (23). Серія: Економічні науки. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2018_2_13. (Особистий внесок автора – 0,42 друк. арк.: проведено аналіз інституціональних аспектів ринку продукції тваринництва)

18. Заходим М. В. Продовольча безпека та її місце у структурі економічної безпеки держави. *Інноваційна економіка: наук.-виробн. журн.* 2022. № 1 (90). С. 31-37. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/885/964>. (0,63 друк. арк.)

19. Заходим М. В. Сучасний стан розвитку ринку продукції тваринництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1163/1172>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.41>. (0,71 друк. арк.)

20. Заходим М. В. Критерії формування потенціалу ринку продукції тваринництва. *Агросвіт*. 2023. № 5-6. С. 74-85. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1214/1223>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.5-6.74>. (0,80 друк. арк.)

21. Заходим М. В. Методологія моделювання тенденцій розвитку ринку продукції тваринництва. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. Кам'янець-Подільський, 2023. № 1 (38). С. 125-131. (0,78 друк. арк.)

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

22. Zakhodym M. Systematization of assessing methods for the dairy products competitiveness. *Economic & Engineering Studies: the Scientific Journal of Cahul «Bogdan Petriceicu Hasdeu» State University*. Cahul, Republic of Moldova, 2017. № 1 (1). P. 57-62. (0,34 друк. арк.)

23. Problems of Food Security in Modern Conditions of Ukraine / Mysyuk M., Zakhodym M., Ievstafieva Y., Susharnyk Y., Misko A., Reznik N. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29. № 9s. P. 4606-4613. *Особистий внесок автора – 0,32 друк. арк.: обґрунтовано напрями забезпечення продовольчої безпеки в сучасних умовах)*

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

24. Заходим М. В. Формування стратегічних напрямів забезпечення конкурентоспроможності молочного скотарства. Зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф., Херсон, 22-23 квіт. 2014 р. / Херсон: Колос, 2014. С. 52-54. (0,15 друк. арк.)

25. Заходим М. В. Ринок продукції скотарства та продовольча безпека країни. Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (15-16 трав. 2014 р., м. Львів). Львів: Укр. акад. друкарства, 2014. С. 39-42. (0,15 друк. арк.)

26. Заходим М. В. Державна підтримка розвитку галузі скотарства. Матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (15-16 трав. 2015 р., м. Львів). Львів: Укр. акад. друкарства, 2015. С. 54-59. (0,25 друк. арк.)

27. Євстафієва Ю. М., Бучковська В. І., **Заходим М. В.** Тваринництво Кам'янецьчини. *Збірник наукових праць ПДАТУ*. Кам'янець-Подільський, 2017. Ч. 1. С. 234-235. (Особистий внесок автора – 0,06 друк. арк.: проведений аналіз сучасного стану тваринництва Кам'янецьчини)

28. Місюк М. В., **Заходим М. В.**, Євстафієва Ю. М. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств. *Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference «Scientific Issues of the Modernity»*, (April 27, Dubai, UAE). 2017. May, № 5 (21), vol. 2. P. 21-27. (Особистий внесок автора – 0,35 друк. арк.: сформовано основні методологічні положення дослідження підвищення конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств)

29. Zakhodym M. Competitiveness of dairy products and the main factors of its improvement. *Innovative Educational Technologies: European Experience and Its Application in Economics and Management*. Poland: WSBiP, 2017. P. 43-46. (0,46 друк. арк.)

30. Misyuk M., **Zakhodym M.**, Pokotylska N. Innovative approach for providing competitive development of agrarian enterprises. *International Scientific Conference «Contemporare research trends in Agricultural Engineering»*, (Krakow, 25-27 of September 2017). P. 41-46. (Особистий внесок автора – 0,24 друк. арк.: обґрунтовано інноваційний підхід до забезпечення конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств)

31. Заходим М. В. Основні чинники забезпечення конкурентоспроможності молочної продукції. *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика,*

стратегія», (12-13 жовт. 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. С. 45-48. (0,17 друк. арк.)

32. **Заходим М. В.**, Євстафєва Ю. М. Чи потрібні ІТ-технології в агропромисловому комплексі? *Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія»*, (12-13 жовт. 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. С. 308-313. (Особистий внесок автора – 0,12 друк. арк.: обґрунтовано актуальність використання ІТ-технології в агропромисловому комплексі)

33. Заходим М. В. Якість продукції молокопереробних підприємств як фактор підвищення їх конкурентоспроможності. *Збірник наук. пр. міжнар. наук.-практ. конф. «Аграрна наука і освіта в умовах євроінтеграції»*, (20-22 берез. 2018 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2018. Ч 2. С. 179-181. (0,80 друк. арк.)

34. Заходим М. В. Основні чинники підвищення конкурентоспроможності молока та молокопродукції. *Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні: IV Всеукр. наук.-практ. конф.*, (22-24 листоп. 2018 р., м. Львів). Львів: Укр. акад. друкарства, 2018. С. 111-114. (0,14 друк. арк.)

35. Заходим М. В. Продовольча безпека у ракурсі національного та глобального виміру. *Збірник тез Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. науковців та здобувачів вищої освіти «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності»*, (Кам'янець-Подільський, 25 листоп. 2021 р.). Кам'янець-Подільський: ПДАТУ, 2021. С. 45-48. (0,19 друк. арк.)

36. Заходим М. В. Щодо питання продовольчої безпеки в умовах війни. *Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств: зб. тез XI Міжнар. наук.-практ. конф. приуроч. 70-річчю створення екон. ф-ту. Проблематика 2022 «Ефективність інноваційного розвитку аграрних підприємств»*, 3 черв. 2022 р. / Львівський нац. ун-т природокористування. Львів-Дубляни, 2022. С. 34-37 (0,19 друк. арк.)

37. Заходим М. В. Сучасні проблеми галузі тваринництва та шляхи їх подолання. *Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів: зб. наук. пр. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю ННІ бізнесу і фінансів*, 28 жовт. 2022 р., м. Кам'янець-Подільський / ЗВО «ПДУ». Кам'янець-Подільський, 2022. С. 221-224. (0,16 друк. арк.)

38. Заходим М. В. Інноваційний підхід розвитку галузі тваринництва. *Капіталізація аграрних підприємств та їх інвестиційне забезпечення: зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з нагоди 85-ї річниці від дня народж. д-ра екон. наук, проф., член-кор. НААН Підлісецького Гліба Макаровича (1937-2013)*, 8 верес. 2022 р., м. Київ / НААН України, ННЦ «Інститут аграрної економіки». Київ, 2022. С. 155-159. (0,19 друк. арк.)

39. Заходим М. В. Інноваційно-інвестиційний механізм забезпечення розвитку ринку продукції тваринництва. *Грааль науки: Міжнар. наук. журн.* 2023. берез., № 25: за матеріалами V Міжнар. наук.-практ. конф. «Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences», 17 берез. 2023 р. / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна),

ТОВ «International Centre Corporate Management» (Відень, Австрія). С. 34-42. (0,47 друк. арк.)

40. Заходим М. В. Ринок продукції тваринництва як економічна складова. *Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «Global and Regional Aspects of Sustainable Development»*, (March 26-28, 2023). Copenhagen, Denmark. 2023. P. 23-30. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/2783> (0,38 друк. арк.)

41. Заходим М. В. Теоретичні аспекти механізму розвитку ринку продукції тваринництва. *Матеріали Міжнар. мультидисциплінарної наук. інтернет-конф. «Сімдесят треті економіко-правові дискусії»*, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 22-23 берез. 2023 р.) / [редкол. : О. Патряк та ін.]; ГО «Наукова спільнота», WSSG w Przeworsku. Львів : ФОП Шпак В. Б., 2023. С. 12-16. Серія: Соціальні та гуманітарні науки. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4312/>. (0,20 друк. арк.)

42. Заходим М. В. Продовольча безпека та основні фактори її забезпечення. *Матеріали II Міжнар. наук. конф. «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії»*, м. Рівне, 7 квіт., 2023 р. / Міжнар. центр наук. досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. С. 15-17. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/07.04.2023/22>. (0,12 друк. арк.)

43. Заходим М. В. Методика дослідження механізму розвитку ринку продукції тваринництва. *Трансформаційні процеси національної економіки в умовах сьогодення: матеріали доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 8 квіт. 2023 р.* / Таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. Львів-Торунь: Liha-Press, 2023. С. 18-22. (0,18 друк. арк.)

44. Місюк М. В., **Заходим М. В.** Основні критерії оцінювання продовольчої безпеки. *Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти* : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. науковців та здобувачів вищої освіти, 4 трав. 2023 р. / за наук. ред. В. Іванишин. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. С. 7-12. (Особистий внесок автора –0,16 друк. арк.: окреслено критерії оцінювання продовольчої безпеки)

45. Заходим М. В. Основні складові продовольчої безпеки держави. *Інноваційне підприємництво та торгівля: сучасний стан та перспективи розвитку*: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф., 23 трав. 2023 р. / Херсон. держ. аграр.-техн. ун-т. Херсон, 2023. С. 24-28. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/ksau/news/9037-2023-05-25-3.html>. (0,20 друк. арк.)

4.7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо. Основні положення, методологічні підходи та практичні результати дисертації оприлюднені на міжнародних, всеукраїнських, науково-практичних конференціях, серед яких: III Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми сучасності» (27 квітня 2017 р., м. Дубай, ОАЕ); Міжнародна наукова конференція «Сучасні тенденції досліджень в сільськогосподарській інженерії» (Краків,

25-27 вересня 2017 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Аграрна наука і освіта в умовах євроінтеграції» (20-22 березня 2018 р., м. Кам'янець-Подільський); V Міжнародної науково-практичної конференції «Глобалізація наукового знання: міжнародне співробітництво та інтеграція наук» (17 березня 2023 р., м. Вінниця, Україна та м. Відень, Австрія); VIII міжнародна науково-практична конференція «Глобальні та регіональні аспекти сталого розвитку» (26-28 березня 2023 р., м. Копенгаген, Данія); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми аграрної економіки: теорія, практика, стратегія» (12-13 жовтня 2017 р., м. Кам'янець-Подільський); XI Міжнародна науково-практична конференція приурочену 70-річчю створення економічного факультету «Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств» Проблематика 2022 «Ефективність інноваційного розвитку аграрних підприємств» (3 червня 2022 р., м. Львів-Дубляни); Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток аграрного сектору економіки в умовах глобальних викликів» присвячена 50-річчю Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів (28 жовтня 2022 р., м. Кам'янець-Подільський); Міжнародна мультидисциплінарна наукова інтернет-конференція «Сімдесят треті економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки», (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 22-23 березня 2023 р.); II Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії» (м. Рівне, 7 квітня 2023р.); Міжнародна науково-практична конференція «Трансформаційні процеси національної економіки в умовах сьогодення» (м. Київ, 8 квітня 2023 р.); VIII Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція науковців та здобувачів вищої освіти «Актуальні проблеми управління та адміністрування: теоретичні і практичні аспекти» (4 травня 2023 р.); III Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційне підприємництво та торгівля: сучасний стан та перспективи розвитку» (23 травня 2023 р., Херсонський державний аграрно-технічний університет); Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Херсон, 22-23 квітня 2014 р.); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція (15-16 травня 2014 р., м. Львів); II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція (15-16 травня 2015 р., м. Львів); IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Формування стратегії соціально-економічного розвитку підприємницьких структур в Україні» (22-24 листоп. 2018 р., м. Львів); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція науковців та здобувачів вищої освіти «Сучасні виклики та перспективи розвитку економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності». (Кам'янець-Подільський, 25 листопада 2021 року); Всеукраїнська науково-практична конференція «Капіталізація аграрних підприємств та їх інвестиційне забезпечення» з нагоди 85-ї річниці від дня народження доктора економічних наук, професора, член-кореспондента НААН Підлісецького Гліба Макаровича (1937-2013) (8 вересня 2022 р., м. Київ).

4.8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати. Основні положення дисертаційного дослідження використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету природокористування при викладанні дисциплін «Економічна безпека», «Економіка аграрного ринку», «Економіка підприємства» та «Економічна діагностика» (довідка № 01-28-05-620 від 03.05.2023 р.).

4.9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані. Наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних пропозицій та рекомендацій, що спрямовані на забезпечення інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в контексті продовольчої безпеки, та використані в практичній діяльності державних органів управління і суб'єктів господарювання, що підтверджується відповідними документами, а саме: Департамент агропромислового розвитку Тернопільської обласної адміністрації засвідчує, що результати науково-дослідної роботи були використані при розробці та обґрунтуванні Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки в розділі відновлення галузі тваринництва, що дасть можливість виробляти в необхідній кількості та якості продукти тваринного походження та забезпечити продовольчу безпеку області (довідка № 1-380/1 від 09.05.2023 р.).

Управління розвитку агропромислового комплексу та земельних відносин Хмельницької обласної державної адміністрації використало наукові результати здобувача при розробці проекту Програми розвитку агропромислового комплексу Хмельницької області на 2023-2027 роки, а саме заходи щодо удосконалення інноваційно-інвестиційного механізму розвитку ринку продукції тваринництва, який дасть можливість отримання конкурентоспроможної тваринницької продукції та забезпечити продовольчу безпеку області (довідка № 05/121 від 16.05.2023 р.).

КСП «Балинське» підтверджує, що пропозиції автора, які спрямовані на збільшення поголів'я сільськогосподарських тварин, підвищення їх продуктивності, впровадження інтенсивних технологій утримання тварин і засобів механізації виробничих процесів, використані при бізнес-плануванні розвитку галузі тваринництва (довідка № 8 від 18.05.2023 р.).

4.10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційне дослідження за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України. Дисертація написана літературною державною мовою, стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків та рекомендацій відзначається логічністю і забезпечує доступність сприйняття для фахівців.

4.11. У докторській дисертації «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки» матеріали кандидатської дисертації «Забезпечення конкурентоспроможності продукції молокопереробних підприємств» Заходим Марини Володимирівни не використовувались.

4.12. Відповідність дисертації паспорту спеціальності, за якою вона представлена до захисту. Дисертаційна робота Заходим Марини Володимирівни на тему «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки», викладена і оформлена відповідно до вимог Національного стандарту України 3008-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

За формою, змістом і обґрунтуванням висновків дисертаційна робота є кваліфікованим, завершеним дослідженням, виконаним на високому теоретичному та методологічному рівні. Тема, мета, завдання і зміст дисертації повністю відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

У ході обговорення дисертаційної роботи до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

5. З урахуванням зазначеного, на розширеному засіданні міжкафедрального наукового семінару ухвалили:

5.1. Дисертаційна робота Заходим Марини Володимирівни є завершеною науковою працею на актуальну проблему, що стосується інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки, що має важливе значення для економіки країни.

5.2. У 45 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, у тому числі: 1 одноосібній монографії і 3 колективних монографіях; 25 статей у фахових виданнях України та у наукових періодичних виданнях інших держав або у виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз, з них – 2 статті у міжнародній наукометричній базі Scopus, 1 стаття – у міжнародній наукометричній базі Web of Science, 16 – в інших виданнях..

5.3. Дисертація підготовлена за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством (Перелік наукових спеціальностей, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 14 вересня 2011 року № 1057) та вимогам, які ставляться до робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук, п. 7 та 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197.

5.4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Заходим Марини Володимирівни дисертаційна робота «Механізми інноваційного розвитку ринку продукції тваринництва в системі забезпечення продовольчої безпеки» рекомендується для подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду.

За затвердження висновку проголосували:

за – «26» (двадцять шість);

проти – «немає»;

утримався – «немає».

Рішення прийнято одногосно.

Голова міжкафедрального семінару,
д-р екон. наук, професор, проректор з навчальної,
науково-інноваційної та міжнародної
діяльності

Оксана БЯЛКОВСЬКА

Секретар міжкафедрального семінару,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи, страхування
та електронних платіжних систем

Павліна ФУГЕЛО

Рецензент,
д-р екон. наук, професор

Алла ЧИКУРКОВА

Рецензент,
д-р екон. наук, професор

Володимир РУДИК

Рецензент,
д-р екон. наук, професор

Наталія КОРЖЕНІВСЬКА